

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปการวิจัย

การศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลในนักเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลภายหลังเข้าร่วมโครงการ เมื่อเทียบกับการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติที่ตั้งไว้ของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศหญิง สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดระยองและจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้กลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดระยองเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างในเขตจังหวัดชลบุรีเป็นกลุ่มทดลอง หลังจากนั้นเลือกโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ๆ ละ 5 แห่ง โดย 1 แห่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอเมือง 2 แห่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอที่อยู่ไกลตัวอำเภอเมือง อีก 2 แห่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอที่อยู่ห่างไกลจากตัวอำเภอเมือง โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ ร.ร.ชลบุรีสุขบท ร.ร.สัตหีบ วิทยาคม ร.ร. พนัสนิเทศคาร ร.ร. บ้านบึงอุตสาหกรรมนุเคราะห์ ร.ร .หนองใหญ่ศิริวราวิททยา โรงเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุมได้แก่ ร.ร. ระยองวิทยาคม ร.ร.แกลงวิทยาสถาวร ร.ร.บ้านค่าย ร.ร.บ้านฉาง กาญจนกุลวิทยา ร.ร.ปลวกแดงพิทยาคม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่

1.แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 11 ข้อ ตอนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิง จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 3 แบบวัดการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติ จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 4 แบบวัดการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล จำนวน 20 ข้อ

2.โครงการ ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลด้วยวีดิทัศน์ความยาว 20 นาที โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นวิชาชีพ การจัดการศึกษา และโอกาสทางการศึกษา เงินเดือน สวัสดิการ ความก้าวหน้า และข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ตรงของพยาบาลวิชาชีพ และเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายซักถามนาน 10 นาที รวมทั้งสิ้น 30 นาที

การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำ 2 ครั้ง ห่างกัน 4 สัปดาห์ ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลได้เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลพื้นฐานอันได้แก่ รายได้ครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาล โดยการทดสอบสัดส่วนการกระจายด้วยการทดสอบไค์สแคว (χ^2 - Test) ส่วนการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล และผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล ก่อนเข้าร่วมโครงการระหว่างกลุ่มควบคุม

และกลุ่มทดลอง ได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าทีที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent- samples t-test)

และเปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่างระหว่างการเรียนรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระดับที่รายได้แตกต่างกัน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-Way Anova = Analysis of Variance) เนื่องจากก่อนการเข้าร่วมโครงการปัจจัยเรื่องรายได้ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันตั้งแต่ต้น

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐาน: กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ สังกัดกรมสามัญศึกษาจำนวน 500 คน โดยกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนจากโรงเรียนในเขตจังหวัดชลบุรี จำนวน 242 คน กลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนจากโรงเรียนในเขตจังหวัดระยองจำนวน 248 คน จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนเข้าร่วมโครงการ พบว่ากลุ่มทดลองมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวเกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในช่วง 5,000-9,999 บาท/เดือน ส่วนกลุ่มควบคุมมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวกระจายพอๆ กันอยู่ในช่วง 5,000- มากกว่า 20,000 บาท/เดือน กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสมโดยเฉลี่ย 2.44 กลุ่มควบคุม 2.54 ทั้ง 2 กลุ่มมีประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาลใกล้เคียงกัน กล่าวคือ มากกว่าร้อยละ 80 ไม่เคยมีบิดามารดาเป็นพยาบาล แต่มีบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาล และมากกว่าร้อยละ 70 มีคนรู้จักเป็นพยาบาลแต่ไม่มีเพื่อนบ้านที่สนิทสนมเป็นพยาบาลและเคยมีความประทับใจพยาบาลในการให้บริการ และร้อยละ 69.0 ในกลุ่มทดลอง ร้อยละ 71.0 ในกลุ่มควบคุม ไม่เคยเป็นอาสาสมัครเกี่ยวกับงานอนามัยและการสาธารณสุข ร้อยละ 62.0 ในกลุ่มทดลอง ร้อยละ 66.1 ในกลุ่มควบคุม เคยมีประสบการณ์เป็นผู้ป่วยในโรงพยาบาล

2. การรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิง อันได้แก่ บิดามารดา/ผู้ปกครอง ครู เพื่อนสนิทญาติพี่น้อง พบว่า ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ บิดามารดา/ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทและครู โดยมีคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มต่างๆ ใกล้เคียงกัน คือ ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.88 ถึง 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 ถึง 0.91 ในกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.76 ถึง 4.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.85 ถึง 0.92 และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิงโดยรวมก็พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมเล็กน้อย คือ มีคะแนนเฉลี่ย 4.06 และ 3.97 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 และ 0.69 ตามลำดับ

3. การรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล พบว่า คะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติโดยรวมในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 4.09 และ 4.07 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36 และ 0.41 ตามลำดับ และคะแนนการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลโดยรวมในกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 4.03 และ 3.98 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 และ 0.44 ตามลำดับ

ส่วนผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.06 และ 0.09 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 และ 0.35 ตามลำดับ

เมื่อนำค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังกล่าวมาทดสอบทางสถิติก็พบว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยเกือบทุกปัจจัยยกเว้นเรื่องรายได้ครอบครัว มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) นั้นย่อมแสดงว่าก่อนเข้าร่วมโครงการทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาล การรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติ การรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล ผลต่างระหว่างการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล ไม่แตกต่างกัน

4.เปรียบเทียบความแตกต่างของผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

พบว่ากลุ่มทดลองมีผลต่างของคะแนนการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการมีค่าเป็นลบเท่ากับ -0.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 ในกลุ่มควบคุมมีผลต่างดังกล่าวเป็นลบน้อยกว่าเท่ากับ -0.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของผลต่างดังกล่าวด้วยการทดสอบค่าที พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$)

แต่จากผลการศึกษาซึ่งพบว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ ปัจจัยเรื่องรายได้ครอบครัวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงได้นำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง เพื่อทดสอบว่าระดับรายได้ครอบครัว เป็นตัวแปรร่วมกับโครงการที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลต่างระหว่างการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลหรือไม่ พบว่าการเข้าร่วมโครงการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.001$) ส่วนรายได้ครอบครัวที่แตกต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาที่สรุปในข้างต้นสามารถอภิปรายในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพ รายได้

ก่อนเข้าร่วมโครงการผู้วิจัยได้พยายามควบคุมตัวแปรที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่ออาชีพในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่เป็นเพศหญิงที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ประเภทสหศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมใกล้เคียงกัน ด้วยการกระจายกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนให้อยู่ในเขตอำเภอเมือง ใกล้อำเภอเมืองและไกลจากอำเภอเมืองเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อควบคุมตัวแปรภายนอก (ปัจจัยพื้นฐาน) ให้มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ต่อวิชาชีพพยาบาลไม่แตกต่างกัน ยกเว้นตัวแปรด้านรายได้ครอบครัว ซึ่งกลุ่มควบคุมมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวสูงกว่ากลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 มีลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก แตกต่างกันโดยพบว่ากลุ่มควบคุมมีโรงเรียนขนาดใหญ่มากเพียง 1 โรงเรียนในเขตตัวเมือง ส่วนโรงเรียนที่อยู่ใกล้และไกลจากตัวเมืองจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งต่างจากในกลุ่มทดลองที่มีการกระจายตัวของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ในเขตเมือง ใกล้และไกลจากตัวเมืองใกล้เคียงกัน ทำให้ในกลุ่มควบคุมมีสัดส่วนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองมาก และนักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่อาศัยในเขตอำเภอเมือง ผู้ปกครองจึงมีอาชีพค้าขาย รับราชการ ลูกจ้างเอกชนและรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือนสูงกว่ากลุ่มทดลอง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนำปัจจัยด้านรายได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม เพื่อทดสอบว่ารายได้มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลหรือไม่ พบว่า รายได้ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลต่างดังกล่าว

2. การรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิง

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้ง 2 กลุ่มมีการกระจายของโรงเรียนขนาดต่าง ๆ แตกต่างกันได้กล่าวมาแล้ว ประกอบกับจากผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีระดับรายได้แตกต่างกัน ซึ่งทฤษฎีรูปแบบการทำนายของลิสกา (Liska 1987: 61-74) ได้อธิบายไว้ว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นตัวแปรภายนอกที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิง และเมื่อพิจารณาแนวโน้มการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิงในกลุ่มต่าง ๆ ก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่อคำแนะนำของกลุ่มอ้างอิงคล้ายคลึงกัน ใกล้เคียงตามบิดามารดา/ผู้ปกครองมากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทและครู ซึ่งแกร์ก (Clark) กล่าวว่าครอบครัวเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดในการเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม เพราะ

เป็นกลุ่มอ้างอิงที่บุคคลยึดถือมาเป็นบรรทัดฐาน สอดคล้องกับฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2528 อ้างใน สุรัตน์ ไชยชมภู 2535: 122) ที่กล่าวว่าสำหรับสังคมไทยนั้นอิทธิพลของกลุ่มญาติหรือผู้ใกล้ชิดเป็น ความผูกพันเป็นเงื่อนไขทางสังคม เพราะคนไทยมีความเป็นอยู่แบบหมู่บ้านมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือ กันในหมู่ญาติและผู้ใกล้ชิดสนิทสนม ในขณะที่กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญรองลง มาจากครอบครัว ซึ่งโอเฟลและฮาลเลอร์ (Wofel and Haller) ได้อธิบายว่ากลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่เด็ก มักจะใช้เป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของตน เด็กจะมีพฤติกรรมสอดคล้องกับกลุ่ม เพื่อนตามแนวคิดของกลุ่มอ้างอิงเชิงเปรียบเทียบ นั่นคือ นอกจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่ม สำคัญที่เด็กนักเรียนมักจะเชื่อและเป็นกลุ่มที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการกำหนดค่านิยม และพฤติกรรม ของตนเอง ในขณะที่ครูเป็นกลุ่มที่อยู่อันดับสุดท้าย เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก นักเรียนน้อยที่สุด ถ้าเปรียบเทียบกับครอบครัวและเพื่อน ทั้งนี้เพราะกลุ่มที่บุคคลใช้เป็นมาตรฐาน สำหรับเปรียบเทียบอยู่ภายใต้เงื่อนไขของความใกล้ชิดในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง (Clark 1972: อ้างใน ทศนีย์ พรหมไพจิตร 2541: 103-104)

3. การรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการ

จากผลการศึกษาที่ก่อนเข้าร่วมโครงการทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ต่ออาชีพใน อุดมคติ การรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล และผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อวิชาชีพ พยาบาล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าผลต่างของคะแนนการรับรู้ต่ออาชีพใน อุดมคติและคะแนนการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลโดยรวมเป็นบวก และเมื่อพิจารณาประเด็นต่างๆ เป็น รายข้อก็พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งมีผลต่างดังกล่าวเป็นบวกซึ่งได้แก่ ทำให้มีความก้าวหน้า ได้ทำงานที่มี รายได้สูง เรียนจบง่าย ผลการเรียนดี มีเวลาส่วนตัว ทำงานเบา ได้ทำงานที่มีความปลอดภัย เป็นผู้ นำ ได้ใช้สมอง ใช้การตัดสินใจ ทำให้เป็นผู้รอบรู้ มีประสบการณ์ชีวิต นั้นย่อมแสดงว่าในประเด็น ต่าง ๆ ดังกล่าวคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติมากกว่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล ส่วนประเด็นที่มีผลต่างเป็นลบ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติน้อยกว่าคะแนนการ รับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล ได้แก่ มีงานทำแน่นอน ได้ทำประโยชน์และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ได้รับการ หนุนชมนจากผู้อื่น ได้ประกอบอาชีพที่มีเกียรติ ทำงานแข่งกับเวลา ใช้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การฝึกภาคปฏิบัติ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อย

ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนให้ความสำคัญกับอาชีพที่ตนปรารถนา หรืออาชีพที่ตั้ง ใจหมายไว้ว่าจะสนองต่อความต้องการพื้นฐานของตน อันได้แก่ ความต้องการด้านร่างกายและความ ปลอดภัย มากกว่าวิชาชีพพยาบาล ในขณะที่มีการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลในภาพพจน์เดิมที่เคยรับรู้มา ่อนว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นงานที่เหนื่อยยาก ต้องเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นทำให้ได้รับความชื่นชม ต้อง ทุ่มเทความชำนาญในการทำงานมากกว่าการใช้ความคิด มีสวัสดิการและความปลอดภัยน้อย แต่ก็ ีมารทหางานทำได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของไพเราะ เอี่ยมสุรีย์ (2538) ที่พบว่าสาเหตุใน รไม่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล 5 อันดับ ได้แก่ 1. เป็นอาชีพที่ต้องอยู่เวรยามวิกาล 2. ต้องทำงาน ใกรับผิดชอบมาก 3. มีวันหยุดไม่ตรงกับผู้อื่น ต้องอดทน อดกลั้น เสียสละมากเกินไป ทำงาน

เหมือนคนรับใช้ 4. เป็นอาชีพที่น่าเบื่อหน่ายจำเจ ซ้ำซาก และต้องทำงานอยู่กับสิ่งสกปรกและเชื้อโรค
 5. สิ่งแวดล้อมในการทำงานไม่น่ารื่นรมย์ และเช่นเดียวกับการศึกษาของมารรีเนอร์และคณะ (Marriner
 et al 1990) ซึ่งได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลและอาชีพในอุดมคติในนักเรียน
 มัธยมศึกษาของรัฐอินเดียพบว่านักเรียนมีการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติว่ามีความมั่นคง ได้ใช้ความรู้
 มีค่าตอบแทน มีความปลอดภัย เป็นหัวหน้า มีอำนาจต่อรอง มากกว่าวิชาชีพพยาบาล

4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติ กับการรับรู้ต่อวิชา
 ชีพพยาบาลก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลต่างของคะแนนการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติกับ
 คะแนนการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลหลังเข้าร่วมโครงการ และก่อนเข้าร่วมโครงการระหว่างกลุ่มทดลอง
 และกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าผลต่างดังกล่าวโดยรวมในกลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามเนื่องจากระดับรายได้ ที่แตกต่างกันก่อนการทดลองอาจส่งผลต่อผล
 ต่างระหว่างคะแนนการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและคะแนนการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาล จึงได้นำมา
 วิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีการหาความแปรปรวนสองทาง พบว่า ระดับรายได้ไม่มีอิทธิพล แต่การเข้า
 ร่วมโครงการมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลต่างของการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติและการรับรู้ต่อ
 วิชาชีพพยาบาล

และเมื่อทดสอบความแตกต่างของผลต่างดังกล่าวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 พบว่า ทุกประเด็นส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ (1) ทำให้มีความ
 ก้าวหน้า (2) มีงานทำแน่นอน (3) เรียนจบง่าย (4) ได้งานทำที่มีความปลอดภัย (5) เป็นผู้นำ (6)
 ใฝ่ฝัน (7) ใช้การตัดสินใจ (8) ทำให้เป็นผู้รอบรู้ (9) มีประสบการณ์ชีวิต (10) มีการฝึกภาค
 ปฏิบัติ (11) และ (12) ค่าใช้จ่ายในการศึกษาน้อย นั้นย่อมแสดงถึงภายหลังเข้าร่วมโครงการกลุ่ม
 ทดลองมีการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

นั่นคือการเข้าร่วมโครงการทำให้ความแตกต่างระหว่างผลต่างของคะแนนการรับรู้ต่ออาชีพใน
 อุดมคติกับคะแนนการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลเมื่อก่อนการเข้าร่วมโครงการกับหลังเข้าร่วมโครงการใน
 มทดลองลดน้อยลงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้ร่วมโครงการ กล่าวคือนักเรียนมีการรับรู้ต่อวิชาชีพ
 พยาบาลดีขึ้นใกล้เคียงหรือมากกว่าการรับรู้ต่ออาชีพในอุดมคติที่ตั้งไว้ นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าวิ
 ธีเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล และการอภิปรายซักถามช่วยทำให้นักเรียนมีการรับรู้ที่ดีต่อวิชาชีพ
 พยาบาลเพิ่มมากขึ้นและมีการรับรู้ที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลมากกว่าการรับรู้ต่ออาชีพที่ตนเคยตั้งเป้าหมาย
 ใจไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเรื่องของความรู้สึกพอใจและไม่พอใจต่อสิ่ง
 สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากการได้รับข้อมูลทุกแง่ทุกมุม จากการจัดประสบการณ์ใหม่ หรือจากการ
 เกิดอารมณ์กลัว (พรรณี ช. เจนจิต 2538: 543) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ (น้อมฤดี จงพยุหะ
 9: 166-170)

นอกจากนี้ยังได้สอบถามความตั้งใจในการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาลต่อไปพบว่ากลุ่มทดลองคิดที่จะเรียนต่อวิชาชีพพยาบาลถึงร้อยละ 62 ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ นั่นคือเมื่อสิ่งเร้า (stimulus) โดยในการวิจัยครั้งนี้ สิ่งเร้า คือการให้ข้อมูลผ่านทางวีดิทัศน์ ซึ่งสามารถสื่อได้ทั้งภาพและเสียงอีกทั้งให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้เห็นอย่างชัดเจน เกิดความเข้าใจได้ง่าย สะดวกในการใช้ และ เป็นการเสนอเรื่องราวที่ทำให้บรรยากาศน่าสนใจ นอกจากนี้การอภิปรายซักถาม ยังเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ที่ยังสงสัย นอกเหนือจากรายละเอียดที่ได้รับจากวีดิทัศน์อีกด้วยจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลครอบคลุมทุกแง่มุม สิ่งเร้าดังกล่าวจะเข้ามากระทบอวัยวะสัมผัสของร่างกายทั้ง 5 ประสาทสัมผัสจะส่งกระแสไปยังระบบประสาทส่วนกลางซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่สมอง หลังจากนั้นบุคคลนั้นจะเลือกจัดประเภทของข้อมูลและมีการแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ นึกคิด การรับรู้ (perception) โดยอาศัยความจำ ซึ่งต้องอาศัยคุณสมบัติภายในตัวของบุคคล เช่นประสบการณ์ในอดีตเป็นตัวกลางในการแปลความหมายนั้น ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ที่เกิดจากกระบวนการรับรู้ นี้ จะฝังแน่นอยู่ในจิตใจและจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ (response) (McGhie 1986: 215-216 อ้างใน กฤษดา ตงศิริ 2531: 25)

อย่างไรก็ตามเอจเซนและฟิชไบน์ (Ajzen & Fishbien 1980: 5) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ เพราะฉะนั้นถ้าต้องการพฤติกรรมใดก็ตาม การให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอจะเปลี่ยนความเชื่อนั้น แต่ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรม มีตัวแปรที่อยู่ระหว่างกลาง เช่น เจตคติต่อพฤติกรรมและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ดังนั้น การเปลี่ยนความเชื่อ ต้องสามารถทำให้เปลี่ยนเจตคติและอิทธิพลของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงได้ แต่เจตคติขึ้นอยู่กับชุดของความเชื่อที่มีลักษณะเด่นเราจึงไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้จากการเปลี่ยนความเชื่อเพียงหนึ่งหรือสองเรื่องหรือเปลี่ยนทิศทางของบรรทัดฐานไม่ก็อย่าง ยิ่งกว่านั้นการจะเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างแน่นอน ส่วนประกอบของเจตคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงจะต้องมีน้ำหนักมากพอที่จะมีอิทธิพลต่อความตั้งใจและความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรมต้องมีความแน่นแฟ้นเพียงพอด้วย และจากผลการศึกษานงลักษณ์ เชษฐภักดีจิต (2541) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลือกเรียนอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคตะวันออก กรณีศึกษาอาชีพพยาบาลพบว่า เจตคติต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการเลือกเรียนอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าการเข้าร่วมโครงการมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อวิชาชีพพยาบาลได้จริง แต่จะส่งผลต่อการตั้งใจ และการเลือกเรียนต่อวิชาชีพพยาบาลไปหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีก ซึ่งต้องทำการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพยาบาลควรเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลให้นักเรียนที่กำลังจะเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิชาชีพให้มากที่สุดก่อนการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งต่อตัวนักเรียนเองและองค์กรวิชาชีพ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรจัดทำเป็นโครงการที่ชัดเจนและมีความต่อเนื่อง

2. รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลวิชาชีพพยาบาลโดยใช้วีดิทัศน์ และการเปิดโอกาสให้ซักถามนี้เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน เป็นรูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่สามารถเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และการรับรู้ได้ ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางและสะดวกในการเผยแพร่ โดยควรเริ่มต้นที่สถาบันการศึกษาและองค์การวิชาชีพพยาบาลที่รับผิดชอบผลิตพยาบาลและควบคุมมาตรฐานการให้บริการ ร่วมกันพัฒนาวีดิทัศน์เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล แจกจ่ายไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาและจัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลแก่ครูแนะแนวโรงเรียนต่างๆ เพื่อสามารถขยายผลสู่นักเรียนได้อย่างรวดเร็วต่อไป

3. ศึกษาหารูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลายและเหมาะสมต่อไป เพื่อทำให้นักเรียนมีการรับรู้ที่ถูกต้องต่อวิชาชีพพยาบาล อาทิเช่น ให้นักเรียนได้รับข้อมูลจากประสบการณ์ตรง โดยจัดให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าไปให้การดูแลผู้ป่วย และสังเกตการณ์การปฏิบัติของพยาบาลบนหอผู้ป่วย การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การประสานความร่วมมือกับโรงเรียน การให้บริการแนะแนวเชิงรุก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาตัวแปรเรื่องเจตคติต่อพฤติกรรมในการเลือกเรียนวิชาชีพพยาบาล ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญในการอธิบายพฤติกรรมทางเลือกได้ดี และยังไม่มีการศึกษาไว้ในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง